

Absztrakt az MDE 2025 február 7-ei szemináriumához

Nagy Gabriella Ágnes: Bűn és vezeklés Thomas Mann A kiválasztott című regényében

Thomas Mann regényének elbeszélője, Clemens, az ír szerzetes folytonosan kommentálja az általa elmesélt történetet, amelyben egyik fő feladatának a különböző korok gondolati és hitrendszerének összekapcsolását tekinti: „Kilián apátunkkal azon a jól megfontolt nézeten vagyok, hogy Krisztus vallásának s az antik tudományok ápolásának kéz a kézben kell haladniuk leküzdendő a durvaságot, s hogy egyaránt tudatlanságra vall mit sem tudni egyikről vagy másikról, és valahol az gyökeret vert, mindig elterjedt emez is.” A regény alapját képező Oidipusz mítoszt, a regény elbeszélőjének tanácsát követve viszont nemcsak az antik és keresztény hitrendszerek kontextusában, de a variánsok figyelembe vételével érdemes elvégezni.

A kiválasztott az Oidipusz mítosz középkori átiratának regényesítése, láthatóvá teszi az ókori szöveghagyomány és a középkori legenda különbségeit. A szöveghagyomány magába foglalja az ókori drámákat, a középkori legendákat, de az elmúlt 100-150 év szóbeliségből felgyűjtött mesevariánsokat, valamint számos 20. századi regényadaptációt, színpadi, stb. feldolgozást is. Mivel meglehetősen eltérnek egymástól, ezekre a szövegváltozatokra is szeretnék kitérni.

Az előadás az egzisztencializmust és fenomenológiát is ötvöző, Böszörményi-Nagy Iván féle kontextuális családterápia kereteit használva a bűn fogalmának segítségével közelíti meg azt a transzgenerációs örökséget, amely egyes szövegváltozatok szerint tragédiába fullaszt, mások szerint viszont levezekélhető, jóvátehető. A bűn mint adósság ugyanis nem csak morális ügy, hanem „főkönyvi” kérdés is: Thomas Mann regénye kapcsán arra keresem a választ, ki-kinek tartozik és hogyan igyekszik a tartozást törleszteni igazodva a méltányosság, a kölcsönösség, az elszámoltathatóság rendjéhez. A bűn fogalmának a kontextuális terápiában Martin Buber hatására kialakított etikai dimenziójának rendszerszemléletű megközelítése pedig lehetővé teszi a szabadság és a kölcsönös felelősségvállalás kérdéseinek körüljárását.